

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 2542/23

לפני: כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופט א' שטיין

העותרים: 1. נדיס ברהם
2. אמירה ברהם

נגד

המשיב: שר הפנים - רשות האוכלוסין וההגירה - לשכת
נצרת

עתירה למתן צו על תנאי

בשם העותרים: עו"ד אביב מזרחי; עו"ד אלירן בללי

בשם המשיב: עו"ד מתניה רוזין

פסק-דין

השופט א' שטיין:

1. העתירה שלפנינו מופנית נגד החלטת רשות האוכלוסין וההגירה לדחות את בקשת העותר 1, תושב איו"ש, לשדרוג מעמדו בישראל לזה של תושב ארעי.

2. העותר נשוי לעותרת 2 שהינה אזרחית ישראלית. ביום 16.7.2020 קיבל העותר 1 היתר שהייה בישראל במסגרתה של בקשה לאיחוד משפחות (היתר מת"ק) אשר התחדש מעת לעת. ביום 2.2.2022 הגיש העותר 1 בקשה לשדרוג מעמדו לרישיון ישיבת קבע/ארעי. משלא התקבלה תשובה לבקשה, הגישו העותרים ערר לבית הדין לעררים לפי חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952 (להלן: בית הדין לעררים ו-חוק הכניסה לישראל, בהתאמה).

3. ביום 1.5.2022 ניתן פסק דינו של בית הדין לעררים. בפסק הדין נקבע כי בשים לב לכך שביום 15.3.2022 נכנס לתוקפו חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשפ"ב-2022 (להלן: חוק הוראת שעה 2022), ובו הוראת מעבר אשר חלה על העותר 1, יש לאפשר למדינה להיערך ליישומו של החוק. כן נקבע כי יש להעניק למדינה פרק זמן מספק לצורך בחינת עניינו של העותר ביחס לחוק הוראת שעה 2022. לאור האמור, נקבע כי הדיון בעתירה מתייתר וכי דינה להימחק. יחד עם זאת, נקבע כי החלטת המדינה לגבי העותר תינתן תוך 90 יום ממועד פסק הדין.

4. כשבעה חודשים לאחר מכן, משלא קיבלו העותרים תשובה לבקשתם, פנו הם בשנית לבית הדין לעררים בבקשה לקיום פסק הדין ולפסיקת הוצאות. בתגובת המדינה מיום 19.12.2022 הובהר כי ההחלטה בעניינו של העותר 1 לא התקבלה במועד בשל שגגה, וצוין כי ביום 14.12.2022 ניתנה החלטת המשיב בעניינו של העותר, במסגרתה נדחתה בקשתו לשדרוג מעמדו. בהחלטה צוין כי העותר 1 אינו עומד בתנאי חוק הוראת שעה 2022, אשר חלה עליו לאור הוראת המעבר הקבועה בסעיף 15 לחוק זה; ועל כן דין בקשתו להידחות.

5. על החלטה זו הגיש העותר 1 ערר פנימי למשיב במסגרתו טען כי ההוראות שחלות עליו הן הוראות חוק האזרחות, התשי"ב-1952 (להלן: חוק האזרחות), שכן במועד הגשת הבקשה תוקפו של חוק הכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג-2003, פג, ואילו חוק הוראת שעה 2022 לא חל עליו בתור מי הגיש את בקשתו לפני כניסתו לתוקף. ביום 3.2.2023 נדחה הערר הפנימי. בהחלטה אשר דחתה את הערר צוין כי בהתאם לסעיף 15(ג) לחוק הוראת שעה 2022, החוק חל על בקשות שהוגשו בתקופה שבין ה-6.7.2021 ועד לערב תחילת החוק. עוד צוין כי העותר הגיש את בקשתו ביום 2.2.2022 ועל כן חלות עליו הוראות חוק הוראת שעה 2022, לפיהן שדרוג המעמד יבחן בהתקיים שני תנאים: (1) גילו של המבקש מעל 50 ו-(2) המבקש מחזיק בהיתר מת"ק כדין למשך 10 שנים לפחות. מכיוון שהעותר 1 אינו עומד בתנאים אלה, נדחה הערר הפנימי.

6. לאחר דחיית הערר הפנימי, הוגשה העתירה שלפנינו במסגרתה מלינים העותרים על דחיית בקשתו של העותר 1 לשדרוג מעמדו. העותרים שבים וטוענים כי העותר 1 זכאי לשדרוג מעמד בהתאם לחוק האזרחות ולנהלי המשיב. כן מלינים העותרים על התקופה הארוכה בה לא ניתנה תשובה מטעם המשיב לבקשה לשדרוג מעמד ועל כך שהמשיב החיל עליו את חוק הוראת שעה 2022 למפרע ושלא כדין. עוד מעלים העותרים

טענות נגד חוקיותה של הוראת המעבר הקבועה בסעיף 15 לחוק הוראת השעה 2022 ובמסגרת זאת ביקשו להצטרף לעתירה תלויה ועומדת שעוסקת בחוק זה.

7. בתגובתו המקדמית, טען המשיב כי יש לדחות את העתירה על הסף בשל קיומו של סעד חלופי בדמות הגשת ערר פרטני לבית הדין לעררים בהתאם לחוק הכניסה לישראל. ביום 4.6.2023 הוריתי לעותרים להודיע האם הם עומדים על עתירתם לנוכח טענת המשיב לקיומו של סעד חלופי כאמור. ביום 12.6.2023 הודיעו העותרים כי הם עומדים על עתירתם, שכן הם סבורים כי לבית הדין לעררים אין סמכות חוקית לדון בסבירותם של סעיפי חוק ובפרט בסעיף הוראת המעבר המצוי בחוק הוראת שעה 2022.

8. דין העתירה להידחות על הסף מחמת קיומו של סעד חלופי. כפי שצוין בתגובת המשיב וכפי שנאמר מפורשות בהחלטת המשיב בערר הפנימי – על החלטתו של המשיב שלא לשדרג את מעמדו של העותר ניתן להגיש ערר לבית הדין לעררים בהתאם לסעיף 13כג(א) לחוק הכניסה לישראל. כמו כן, על החלטת בית הדין לעררים ניתן להגיש ערעור לבית המשפט לעניינים מינהליים – וזאת, בהתאם לסעיף 5(2) לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000, בצירוף פרט 10 שבתוספת השנייה לחוק זה (להלן: חוק בתי משפט מינהליים).

9. בידוע הוא, כי פרט למקרים חריגים, מקום שבו קיים לעותר סעד חלופי יימנע בית משפט זה מלהידרש לעתירתו (ראו: בג"ץ 4462/22 גמבריאן נ' משרד הפנים, פסקה 4 (26.10.2022)). יסודו של כלל זה בשאיפה המובנת מאליה כי הליכי משפט יתנהלו במקומות המתאימים לכך – בית המשפט המינהלי או טריבונלים מינהליים אחרים, אשר נוסדו לשם כך, ושביחס להחלטותיהם נקבעו אפיקי השגה וערעור בחוקים ובתקנות (ראו: בג"ץ 7501/17 המוקד לפליטים ולמהגרים נ' שר הפנים, פסקה 8 (9.5.2018)). כלל זה חל ביתר שאת על עניינים עליהם בית משפט זה היה מופקד באופן בלעדי לפני חקיקתו של חוק בתי משפט מינהליים, שאחת ממטרותיו הייתה להקל על העומסים בהם בית משפט זה נתון (ראו: עע"מ 10811/04 טורחי נ' משרד הפנים, פסקה 9 (17.3.2005); וכן הצעת חוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-1999, ה"ח 2821 (1999)).

10. לא ראיתי מקום לסטות מכלל יסודי זה בעניינם של העותרים. העותרים ניסו אמנם לשוות לעתירתם נופך משפטי-עקרוני כדי לפתוח לעצמם את שערינו, אך ניסיון זה לא יכול להצליח. עתירה זו נטועה בנסיבותיהם האינדיווידואליות של העותרים ובהחלטה שלא לשדרג את מעמדו של העותר 1 בשל נסיבותיו הפרטניות. באשר לטענות העותרים בנוגע לעיכוב במסירת ההחלטה בעניינו של העותר 1 – צודק המשיב בטענתו

כי כלל לא ברור מהו הסעד המבוקש בעניין זה, בשים לב לכך שההחלטה בבקשתו של העותר התקבלה לפני הגשת העתירה. מכל מקום, ברי הוא כי אין העותר זכאי לשדרוג מעמד רק בשל העובדה שמתן התשובה בעניינו התעכב בשל תקלה – מה גם שטענות בכגון דא יכולות להישמע בפני הטריבונל המוסמך.

11. כמו כן, יש לדחות את בקשת העותרים להצטרף לבג"ץ 1777/22 עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' שרת הפנים, עתירה שעניינה חוק הוראת שעה 2022. כידוע, דרך המלך להצטרפות לעתירה תלויה ועומדת היא לא על ידי הגשת עתירה חדשה אלא על ידי הגשת בקשת הצטרפות בגדרי העתירה הקיימת, במסגרתה יש לפרט את מכלול הנימוקים והטעמים המצדיקים את הצירוף המבוקש (ראו: בג"ץ 5278/22 סלע בינוי והשקעות מקבוצת אמנון מסילות בע"מ נ' כנסת ישראל, פסקה 6 (21.1.2023)).

12. סוף דבר: העתירה נדחת על הסף. העותרים יישאו בהוצאות לטובת אוצר המדינה בסך של 2,000 ש"ח.

ניתן היום, ב' בתמוז התשפ"ג (21.6.2023).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט